

Stop nalog (eng. Stop order)

Definicija naloga

Stop nalog je nalog za kupovinu ili prodaju hartija od vrijednosti po tržišnoj ili limit cijeni kada hartija od vrijednosti na tržištu dostigne „stop cijenu“ (trigger price) koju je klijent odredio. Stop nalog je neaktivan i skriven od ostalih učesnika na tržištu sve dok se na tržištu ne dostigne „stop cijena“.

Razlikujemo dvije vrste stop naloga:

- Stop tržišni nalog – kada se dostigne stop cijena, stop tržišni nalog se automatski aktivira kao tržišni nalog i može se izvršiti ako postoje uslovi na tržištu;
- Stop limitirani nalog – kada se dostigne stop cijena, stop limit nalog se automatski aktivira kao limitirani nalog i može se izvršiti ako postoje uslovi na tržištu;

Stop nalozi su korisni za investitore koji žele da limitiraju gubitke na tržištu. Na primjer, ako je investitor na berzi kupio TLKM-R-A po 1,55 KM i može da prihvati finansijski gubitak od samo 0,10 KM po akciji, on može staviti stop nalog po 1,45 KM. Ako cijena TLKM-R-A padne na 1,45 KM, negov nalog će se automatski aktivirati i unijeti na tržište po tržišnoj cijeni ili cijeni koju je odredio klijent.

Mogućnost korišćenja naloga

Stop nalozi se mogu koristiti u kontinuiranom trgovanju (faza prije otvaranja tržišta i faza otvorenog tržišta), dok korišćenje u aukcijskom trgovanju i aukcijama za paket akcija nije moguće.

Stop nalozi i različite metode trgovanja	Kontinuirano trgovanje		Aukcijsko trgovanje	Aukcije za paket akcija
	Pre open	Open		
Stop nalog	DA	DA	NE	NE

U fazi prije otvaranja tržišta stop nalozi ne učestvuju u formiranju otvarajuće cijene. Oni se aktiviraju na otvorenom tržištu kada se dostigne „stop cijena“.

Osobine naloga

Stop naloge je moguće kombinovati sa drugim nalogima i dodatnim uslovima izvršenja. Moguće kombinacije su prikazane sljedećim tabelama:

Moguće kombinacije – dodatni uslovi	D	GTD	GTC	FOK	IOC	All or nothing	Minimum Q	Hidden
Stop nalog	DA	DA	DA	NE	NE	DA	DA	DA

Moguće kombinacije-nalozi	Limit	Market	MTL
Stop nalog	DA	DA	NE

Primjeri

a) Hartijom od vrijednosti se trguje na kontinuiranom trgovanju (faza prije otvaranja tržišta)

Primjer 1 –limitirani nalozi i stop limitirani nalog su na tržištu

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
A	1	50	100			100	50	2	B
					100 ¹	99	15	3	C

Stop limitirani nalog označen je crvenom bojom. Stop nalog je neaktivan i skriven od ostalih učesnika na tržištu. Nakon otvaranja, poslovi i knjiga naloga izgledaju:

Broker kupac	Broker prodavac	Količina	Cijena
A	B	50	100

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
						99	15	3	C

Nakon otvaranja tržišta po cijeni 100 KM, aktivira se stop limitirani nalog i automatski se unosi na tržište.

Primjer 2 - limitirani nalozi su na tržištu i stop limitirani nalog

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
A	1	50	100			100	20	4	B
B	2	30	99						
C	3	10	98						
					100	99	65	5	C

Nakon otvaranja tržišta, poslovi i knjiga naloga izgledaju:

Broker kupac	Broker prodavac	Količina	Cijena
A	B	20	100
A	C	30	100
B	C	30	99

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
C	3	10	98			99	5	5	C

¹ Stop nalozi su u primjerima obilježeni crvenom bojom.

Primjer 3 - limitirani nalozi su na tržištu i stop tržišni nalog

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
A	1	50	100			100	20	4	B
B	2	30	99						
C	3	10	98						
					100	market	65	5	C

Nakon otvaranja tržišta, poslovi i knjiga naloga izgledaju:

Broker kupac	Broker prodavac	Količina	Cijena
A	B	20	100
A	C	30	100
B	C	30	99
C	C	5	98

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
C	3	5	98						

b) Hartijom od vrijednosti se trguje na kontinuiranom trgovanju (otvoreno tržište)

Primjer 1 – limitirani i stop tržišni nalog su na tržištu

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
A	1	100	100						
B	2	50	99						
C	3	80	98						
					100	market	160	4	C

Na prodajnoj strani nema aktivnih naloga. Broker D unosi limitirani nalog za prodaju 30 akcija po 100 KM. Ovaj nalog se automatski uparuje po cijeni 100 KM sa kupovnim nalogom br. 1. Nakon toga aktivira se stop tržišni nalog koji se realizuje sa nalozima na suprotnoj strani knjige naloga.

Broker kupac	Broker prodavac	Količina	Cijena
A	D	30	100
A	C	70	100
B	C	50	99
C	C	40	98

Knjiga naloga je nakon toga:

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
C	3	40	98						

Primjer 2 – limitirani i stop limitirani nalozi su u knjizi naloga

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
A	1	100	100						
B	2	50	99						
C	3	80	98						
					100	99,50	160	4	C

Na prodajnoj strani nema aktivnih naloga. Broker D unosi limitirani nalog za prodaju 30 akcija po 100 KM. Ovaj nalog se automatski uparuje po cijeni 100 KM sa kupovnim nalogom br. 1. Nakon toga aktivira se stop limitirani nalog po cijeni 99,50 KM.

Broker kupac	Broker prodavac	Količina	Cijena
A	D	30	100
A	C	70	100

Knjiga naloga je nakon toga:

Broker	Nalog br.	Količina	Cijena	Stop cijena	Stop cijena	Cijena	Količina	Nalog br.	Broker
B	2	50	99			99,50	90	4	C
C	3	80	98						